

Nastalo je zaradi prekopa samega in tudi dandanes je glavni sedež uradnikov in delavcev «kanalske družbe». Veliko ni, ker nima nad par tisoč prebivalcev. Toda lepo je urejeno in zato znamenito, ker je v istini ves ta kraj sama puščava; le voda, ki je napeljana od daljnega Nila, moči tla toliko, da raste tudi nekaj drevja in drugega rastlinstva. Ob vshodni strani mesta je nasajen cel gozdič temnih dreves, med katerimi je prijazno sprehajati se. Najlepši del je ob velikim jezeru «Timsâ», t. j. krokodilovem jezeru, ker so bili menda nekdanj tukaj krokodili. Na južni in na severni strani prehaja v jezero sueški prekop. Železnica gre tudi mimo iz Kajire proti Suecu. Zato je prav živahno v mestecu. Vse me je tukaj spominjalo prav živo, kaj more človek storiti, ako hoče. Zares preminjati zna celó zemeljsko lice. Veliki sueški prekop druží tukaj dvojno morje, srednje in

rdeče, dolgi prekop skozi puščavo proti Nilu pa dovaja sem pitno vodo. Okoli hiš so lepi vrtiči; snažnost je tukaj večja nego drugodi, ker je večina prebivalcev evropska; nad mestom pa vedno jasno nebo, ki se razpenja nad puščavo: vse to dela, da je Izmajlija za popotnika nekaj nenavadnega, kakor je bila tudi zame. Postal sem tukaj gredoč iz Kajire proti Port-Saidu in od todi naprej v Palestino. A to pot sem opisal že drugodi.

* * *

Za sklep pravim sedaj le to: Nisem poprej pričakoval, da me bode Egipet tako zadovoljil, kakor me je v istini. Zares vredno je potovati v to deželo starodavne omike in čudovite prirode. Zares nikakor niso preveliki stroški za vožnjo in niso prehude težave na potovanju gledé na to, kar potnik sam vidi in izkusi.

Slovstvo.

SLOVENSKO SLOVSTVO.

Knjige družbe sv. Mohorja.

Ker so knjige naše družbe neprimerno mnogokrat bolj razširjene, kakor je naš časopis, zato opuščamo v tem poročilu vse one stvari, katere povzame vsakdo lahko iz društvenih knjig, zlasti iz «Koledarja». Tudi o knjigah bomo govorili le toliko, kolikor utegne koristiti bralcem, da lahko in pravično sodijo o njih.

1. *Koledar družbe sv. Mohorja za navadno leto 1894.* 4°. Str. 160 + 112. — Vsakoletni «Družbin oglasnik» je res vreden, da ga pozorno bere vsak Slovenec. Zdi se mi, kakor bi se tu kazalo, kako bije žila našega slovstva. — Zabavni in poučni (ali drugi) del je letos posebno dobro založen. Nekateri spisi so zares hvalevredni po vsebini in obliki. V prvem spisu: «Spomenik ljubezni papeža Leona XIII. do Slovanov» ne vemo, ali bi bolj hvalili dobro misel, katera je pisatelju podala spis, ali pa lepo sliko, katero je oskrbel odbor. — «Slavo-

spev sveti stolici» ni sicer vrhunec umetnega pesništva, a misli so jako dobro izbrane in razvrščene. Zgodovinski spis «Ujetnik Napoleonov» s podobo papeža Pija VII. je tak, da bode zanimal vsakoga, tudi sovražnika svete cerkve. Pripovedovanje je tako živahno, da kar gledaš osebe in dogodke. V obliki sem opazil nekatere stvari, katerim nisem prijatelj, n. pr. «božanska» (mesto božja) veljava; «odvažnega» (m. odločnega) postopanja; «polazek» (m. vojna pot). — Pesem «Dekličina molitev» je lepa po mislih, toda 4. in 5. kitica se ne vjemata. Če napreduje deklica v čednosti, to ni «dar» Mariji, ampak dekličina dolžnost. — «Slovinci v Ameriki.» (Spisal Rev. Fr. S. Šušteršič). Ta spis je jako znamenit in utegne biti za marsikakega Slovenca važen. Da je pisatelj marsikaj pojasnil o Ameriki in slovenskih «Amerikancih», to spozna vsakdo, ki prečita spis; kako pa bode vplival na izseljevanje, o tem ne morem prav soditi. Vendar — tolažimo se s tem, da resnica ne more škoditi. Medvedova legenda: «Zakaj ni vode na Krasu» je dobro po-

gojena. — «Vrag-prijatelj» (planinska pripovedka) je pač nekoliko strašan, toda za grozne pregrehe se spodobi grozna kazen. — «Blagor žalostnim» se imenuje povest dr. J. Vošnjaka. Reci kdo karkoli, gotovo je, da zna g. Vošnjak dobro pisati povesti. Vse teče in se razvija gladko in naravno, nikjer ni posiljenih stvari ali nepotrebnih pomočkov, da se pride do konca. — Gosp. Navratil nam je opisal pokojnega jezikoznanca Mateja Cigaleta. Upam, da vsak Slovenec privoščič Cigaletu, možu stare korenine, lepi spomenik v Koledarju. Spis je jasen in umeven, poučen in poln vneme za napredek slovenstva. «Na prešet» (nam. na sprehod) je vsaj nenavadno. Kar je rekel pok. Cigale o profesorjih, to si moramo dobro zapomniti. Mislim pa, da velja to o mnogih drugih, če ne vseh ljudeh, da se zdé sami sebi nezmotljivi. «Pohajati pisarnico» nam. hoditi v pisarnico bi nikakor ne pisal. — «Jernejeve muhe v Begunjah» — zložil Janko Leban — se imenuje — «balada». Človek bi dejal, da je to imé ‚balada‘ tudi nekoliko muhasto, sicer je pa predmet jako zanimiv in vreden pesniške oblike. — Slavoljuba Dobravca povest «Terno!» je izvrstna za narod. Takih povestij mnogo! Zabavaj in uči! — Povestice iz «živalskega življenja», kakoršna je Radinskega «Slavec», niso lahke in malokdaj dobre. Če smem soditi in svetovati jaz, pripročam, da naj se le tedaj dá predmetu taka oblika, kadar je ta oblika res sama na sebi znamenita. Sicer so take povesti jako prazne ali celó piškave. Tako n. pr. je «Črtica iz življenja rjavega hrosta» mnogo preobširna, predolga in dolgočasna. Naš kmet jo dobro pogodi, ko pravi: «Gospôda ima čas, pa si izmišljuje take reči.» — V pravljici «Trije modri nauki» je ostala oblika «jajceta» (nam. jajca). Pok. Mihaelu Lazarju, ki je poslal pravljico, bodi blag spomin! — O Frančišku Cegnarju je bilo seveda težko pisati poljudno. Gospod pisatelj dr. K. Glaser je storil, kar je mogel. — Prav za kmeta pa je spis «Valentin Črne, slaven slovenski kmetovalec pretečenega stoletja.» (Spisal Fridolin Kavčič.) Le večkrat kaj takega! — Izborna je tudi «slika iz naroda»: «Tratarjev dolg». Gospod Štrukelj piše v narodnem duhu kakor malokdo. — Za razliko se ruska narodna bajka «Bogati Marko» podáje prav dobro, kakor tudi «dve narodni pesmi». — O «Razgledu po katoliških misi-jonih» bi moral ponavljati to, kar sem pisal o tem Koledarjevem oddelku že druga leta. To je res dragocena vsebina! — O spisu: «Prvi katoliški shod», ki ga je sestavil pisatelj teh vrstic, treba kritikom nekaj malega povedati v pojasnilo. Vsaka stvar se dá opisati po več načinih in z več nameni. Ta spis ni hvalnica katoliškemu shodu, ampak preprosta, hladna, preišljena beseda, zapisana, kakor bi bila izklesana v spomenik tega velevažnega dogodka. Tu je zaznamovano okostje, glavne črte so zarisane; označeno je to, kar mora priznati katoliškemu shodu vesten zgodovinar, in zato mislim, da v naših sedanjih kritičnih časih spis ni neopravičen; vsaj namen mu je bil vsekako dober. Ker je bil pri nas Slovencih ta shod

prvi te vrste, treba je bilo pojasniti njegovo bistvo, njegov pomen in njegovo veljavo. Kako da sodim o katoliškem shodu sam, označil sem dovolj, rekoč: da bodi katoliški shod «ka žipot vsem Slovencem». Rad pa priznavam, da štiri strani in pol, katere so bile pisatelju odločene za spis, nikakor ne zadostujejo za tako važen predmet, in zato izražam opravičeno željo, da bi se podala čitateljem vsaj v posnetku ali po vsebini in s potrebno razlago govora naših višjih pastirjev, in pa, da bi se to zgodilo, kar pišem v spisu samem: «Prav bi bilo, da bi morebiti za prihodno leto kdo kaj več pisal o tej stvari po domače» (t. j. o socialnih zadevah, kajpada tudi o drugih). — «Črtica o rjavem hrostu» je gledé na mnoge važne tvarine sedanjega časa veliko preobširna. Pisatelji ne pomislijo, da je dandanes dóba treznega uma, hladnega razsodka, krepkega dejanja, železne volje, neumornega delovanja in občnega boja. Dajte nam berila za življenje! — Vrla sta spisa: «Slovenske posojilnice» l. 1892. in «Razgled po svetu». — Poznam in pregledujem mnogo koledarjev, a nič ne pretirujem, ko pravim: Naš Koledar je tak, da bi se ž njim ponašal vsak véliki narod. Zares: to je zlata knjiga slovenskega naroda, in vsi Slovenci, ki so v njej zapisani, vredni so pohvale, kakor šolarji zapisani v «zlato knjigo».

2. *Jeruzalemski romar. Opisovanje svete dežele in svetih krajev. Opisal dr. Frančišek Lampe. Str. 177—366.* — To knjigo kajpada samo omenjamo; ne morem je ocenjati in je tudi ne dati ocenjati. Pač pa se lahko mimogredoč ozrem na dosedanje kritiko o tej knjigi. Tu pa tam sem čital gotovo preveč hvale, katere knjiga ni vredna. Pri nekaterih grajalcih sem pa opazil, da niso čitali predgovora. ‚Jer. romar‘ ni zabavna knjiga. Tâko bi bil lahko pisal: sestavljal bi bil razne dogodke, resnične in izmišljene, da bi se bralo kakor «Tisoč in jedna noč». A zaradi takih dogodkov nisem šel v sveto deželo, marveč učit se, mislit in molit. Najnovejši ocenjevalec pa pravi, da je ta «knjiga preveč kritična», ker opozarja na to, česar ni treba verjeti, torej tudi «moti pobožne bralce». Tej razsodbi moram ugovarjati. Naj ne misli ocenjevalec, da je spisana knjiga kar slepo, in da nisem vedel, zakaj sem zapisal (kolikokrat?) tako opazko; naj ne misli, da nisem čital tudi drugih, vrlo katoliških del. Če sem rekel, da kaj ni verjetno, rekel sem, ker je bilo ali potrebno, ali koristno. N. pr. o treh svetih krajih govoré, da je bila Marija v njih rojena. To vsekako ni resnično, marveč le jeden je pravi rojstveni kraj. Tu mora pisatelj povedati, kaj «ni verjetno», in kaj je verjetno: kako pa naj neki piše? — Zaradi tega pa tudi ne morem sprejeti onega pouka, česa naj bi se ogibal v «Zgodbah sv. pisma», ne zaradi trmoglavosti, ampak zaradi resnice. Neresnica ni za nikogar nič prida; tudi ljudstvo ima pravico do resnice, in ne odobrujem stavka: «Sicer pa nič ne škoduje, če ljudstvo tudi veruje taka pobožna izročila». Da, verujmo jih, če so resnična in trdna; če pa niso, čemu bi jih verovali? Taki stavki so jako nevarni in so slabo znamenje kritičnega duha ocenjevalčevega. Dr. L.